

Година спілкування

«ГЕРОЇ НЕ ВМИРАЮТЬ»

2024

Бесіда з елементами тренінгу «Герої не вмирають»

(до дня Героїв Крут)

1918 рік... для нас — це сива давнина. Інші люди, інша свідомість, інші погляди на життя, інші інтереси, мода. Інше покоління.

Чи зрозуміємо ми їх? Їх переживання, страхи, болі, надії? Адже все що з ними відбувалось було 102 роки назад!

Та у них з нами є і багато спільного... Здивовані? Я вам це доведу.

Щоб зрозуміти їх нам потрібно буде розтлумачити деякі поняття.

Як я розумію поняття:

Пам'ять...

Пам'ять – процеси запам'ятовування, зберігання, відтворення і забування індивідом свого досвіду.

Питання:

Чи можливе майбутнє без минулого?

Навіщо нам уроки історії? Адже те що було вчора, сьогодні вже теж історія?

Як ви розумієте поняття «Спіраль історії»? (незасвоєні уроки історії, якими знехтувало людство. Тому час від часу повторюють помилки)

Що ми знаємо про початок ХХ століття?

Факти:

Початок ХХ століття — доба бурхливих перетворень! Світ змінюється!

Ера розвитку технологій та наук.

- Революції.
- Початок війн: Перша світова, громадянська.
- Повалення царського самодержавства у царській Росії.
- Зміна влади. Прихід більшовиків.
- Національно-визвольні та селянські рухи. Створення великої кількості політичних партій.
- Україна — країна без держави. Створення молоді незалежної держави.
- Михайло Грушевський — центральна Рада — Універсали—Українська народна республіка.
- Політичні протистояння.

Одним із таких протистоянь було протистояння молоді української держави на чолі із відомим (вже на той час!) вченим, дослідником, істориком та політиком Михайлом Грушевським.

Чого він прагнув і що хотів? А що може бажати людина, яка майже все своє життя присвятила вивченню та дослідженню своєї країни? Хотів мати міцну, сильну державу. А найголовніше—вільну й незалежну! Ту державу, яка знає та пам'ятає історію свого народу. Має мову, звичаї і традиції. Яка вільно розвивається й крокує у майбутнє. Країна, яка створена для людей!

Ми знаємо з історії, що на його шляху було чимало перешкод. Адже за останні століття (16-19 століття), країна була розділена між кількома державами і не було цілісності.

Тож ще однією із найважливіших і значеннєвих бажань лідера країни було об'єднання українських земель.

□ *Батьківщина...*

Батьківщина (Вітчизна) — країна, що належить даному народові; вужче — рідний край, місце народження тієї чи іншої людини.

У бою під Крутами полягли київські студенти й учні, що 1918-го стали на захист незалежності своєї Вітчизни.

□ *Патріот...*

Патріот — це той, хто у важкий для країни час на перше місце ставить країну, ніж свої інтереси.

□ *Відданість...*

Відданість—моральна категорія, яка зазвичай розглядається як високоморальна чеснота.

Віддана людина є та, до якої у нас є повна довіра, і по замовчуванню припускається, що довіра не буде в подальшому зраджена. Вірна людина може довести свою вірність, наповнюючи ділом призначену їй відповідальність, і як певне розширення цього — не спростовувати наші чекання/сподівання.

Крути...

Поїзди, проходячи повз цю маленьку станцію, стишують хід, а в день, коли сталася трагедія, тривожно сигналять... Немов будять приспану й присипану порохом забуття за часів СРСР нашу пам'ять про тих, хто поклав голову в цих полях, захищаючи незалежність молоді Української держави. Передчасно зів'ялий цвіт, юні романтики...

Не наважуючись зустріти ворога у Бахмачі, де перебувало до 2 тис. по-більшовицькому налаштованих робітників, Аверкій Гончаренко наказав відступити до залізничної станції Крути і зайняти оборону. Туди

вони дісталися вже 28 січня 1918 р. Позиції, розташовані за кілька сотень метрів від самої станції, були непогано підготовлені для бою.

На правому фланзі вони мали штучну перешкоду — насип залізничної колії, на лівому — студентська сотня в складі вже наявного там загону почала риття окопів і спорудження земляних укріплень. Командувач загону в Бахмачі Аверкій Гончаренко мав у своєму розпорядженні 4 сотні бійців, переважно студентів та юнкерів. Студентський курінь був поділений на чотири чоти (взводи) по 28-30 чол. Три з них зайняли позиції в окопах, четверта, що складалася з наймолодших та тих, хто не вмів стріляти, перебувала у резерві.

16 (29) січня 1918 року на залізничній станції поблизу селища Крути за 130 кілометрів на північний-схід від Києва розпочався бій, який тривав 5 годин із 5 між 4-тисячною більшовицькою армією Михайла Муравйова та 300-ми київськими студентами, що захищали підступи до Києва.

Загін матросів Ремньова потрапив під обстріл захисників Крут. З тилу їх підтримував ще й бронепоезд і гармата, які здійснювали виїзди у тил наступаючому ворогові та вели їх обстріл. На залізничній платформі також була гармата сотника Лещенка, якою також стримували наступ більшовиків. Втрачаючи вбитих і поранених, більшовики вперто просувалися вперед. Їх гарматна батарея, що до часу стріляла не досить вдало, зосередила вогонь по українських позиціях. Бій тривав більше 5 годин, українці відбили кілька атак, під час яких понесли значні втрати. Приблизно у цей час на допомогу Ремньову почали надходити інші загони Муравйова (зокрема, 1-й Петроградський загін), а з боку Чернігівської колії підійшов ворожий бронепоезд і почав обстріл тих, хто обороняв з тилу.

Тим часом, за свідченням очевидців, у студентів та юнкерів почали кінчатися набої і скінчилися снаряди для гармати. Наступаючі загони

росіян почали обходити позиції обороняючих з лівого флангу — настала небезпека оточення і юнкери зі студентами почали відхід в напрямку Києва. Більшості вдалося відступити на потязі, який їх чекав. Коло станції Бобрик знаходився більший загін під керуванням Симона Петлюри, але отримавши звістку про повстання на заводі Арсенал Петлюра рушив на Київ, оскільки на його думку найбільша небезпека була якраз там.

Юнкери відступали під прикриттям насипу, а у студентів спереду і позаду була відкрита місцевість. Командир студентської сотні сотник Омельченко вирішив спочатку багнетною атакою відбити ворога, а вже потім відступати. Атака виявилася невдалою, адже юнакам протистояли професійні вояки. Сотня понесла втрати, загинув і сам Омельченко. Допомога резерву не дала більшовикам оточити та знищити студентів. Забравши вбитих і поранених, українське військо відходило до ешелону. Росіяни, або не хотіли, або, швидше за все, не могли наздогнати основні сили і продовжувати наступ на Київ того ж дня — залізницю заздалегідь розібрали ще в Крутах.

Коли близько 17 години зібралися усі українські підрозділи, виявилось, що не вистачає однієї чоти студентів, що стояла найближче до станції: у сум'ятті битви в полон потрапив розвідувальний взвод (близько 30 чоловік). Відступаючи у сутінках, студенти втратили орієнтир та вийшли прямо на станцію Крути, вже зайняту червоногвардійцями. Один із більшовицьких командирів Єгор Попов втратив рівновагу, коли дізнався, що втрати склали не менше 300 чоловік. Щоби якось їх компенсувати, він наказав ліквідувати полонених. За свідченнями очевидців з 27 студентів спочатку знущалися, а потім розстріляли.

Піпський перед розстрілом перший почав співати «Ще не вмерла Україна» і всі інші студенти підтримали спів. Після розстрілу місцевим жителям деякий час забороняли ховати тіла померлих.

Існувало багато версій, чому сталися трагічні події під Крутами. У загибелі студентів звинувачували керівництво українських збройних сил, яке кинуло їх напризволяще перед загрозою сильного і небезпечного ворога. Останні розвідки доводять, що командування армії УНР розуміло стратегічну важливість оборони бахмацького напрямку. Туди передбачалося відправити частину Гайдамацького кошу Слобідської України на чолі з Симоном Петлюрою, але ці плани зазнали краху через січневі події у Києві.

Трагічна загибель студентського куреня під Крутами стала символом патріотизму і жертвності у боротьбі за незалежну Україну. Вже в березні 1918 року, після підписання більшовиками Брестської мирної угоди і з поверненням уряду УНР до Києва, за рішенням Центральної Ради від 19 березня 1918 року було вирішено урочисто перепоховати полеглих студентів на Аскольдовій могилі у Києві. Тіла 27 вояків-студентів було перевезено до Києва, де відбулася громадська жалоба і поховання. На церемонії виступив Михайло Грушевський, який назвав цей вчинок київської молоді героїчним. Протягом десятиліть існували різні суперечливі трактування перебігу подій і кількості загиблих — від декількох до декількох сотень.

Історія, яку не вивчають належним чином, зазвичай повторюється. Сьогодні ми маємо фактично ту ж ситуацію, як майже 100 років тому, коли ворог із північного-сходу намагається загарбати Україну. Знову гинуть люди. Ситуація теперішня і та, що була 100 років тому дуже схожі. Внаслідок тодішньої політики Українського Уряду українська держава лишилася без своєї збройної сили, без армії, бо вважали, що армія не потрібна, бо Україна житиме в мирі з усіма сусідами. І в час, коли виникла необхідність захистити державу і тоді і тепер, армії як такої не було. Тому з початком війни на Сході першими захисниками цілісності України стали добровольці, серед яких було багато молоді.. Так само як 100 років тому на розпачливий заклик Уряду, виданий до українського

народу в останні хвилини («Бороніть Україну в небезпеці! Московська армія наближається до Києва!»), відгукнулося лише 2 тис. добровольців і в їх числі студенти і гімназисти. Вони виявилися у своєму патріотизмові вище за класові інтереси і, коли постала потреба, без вагань віддали молоде життя в ім'я волі свого народу. Хто були ті юні завзятці? Якої нагороди сподівались юнаки, вирушаючи в бій? Чи вони вірили в свою перемогу? Чи сподівались на свою силу? Звичайно, ні! То були гімназисти і молоді студенти, які навіть не вміли користуватися зброєю. 10 років після цих трагічних подій бій назвуть «геройським безумством», а хлопців-крутян – «лицарями абсурду». У масштабах всесвітньої історії ця битва, може, й незначна. Вона не є зразком військового мистецтва. Вона не мала важливого стратегічного значення. Проте вона – символ нескореного духу нашої нації.

Героїчна і трагічна загибель юнаків під Крутами швидко розлетілася Україною і нарешті пробудила суспільство на боротьбу. Заставила звернутися кожного до своєї совісті і не залишатися більше осторонь. Вона запалила все нові й нові лави борців до безкомпромісної боротьби за волю України. Гімн України, який колись заспівав юний галичанин Григорій Піпський, сьогодні підхопили герої Небесної Сотні, бійці, які захищають українську незалежність на Сході держави.

Тому найкраще, як ми можемо вшанувати героїв Крут – не сльозами, покладанням квітів чи довгими промовами, а усвідомленням цих уроків і щоденною працею творити нову Україну, сильну і незалежну!

Фільм (уривок)

□ *Герой-це...*

Герой (дав. -гр. ἥρως, hēgōs – святий, священний, божественний, богатир, звитяжець, витязь) – людина, яка здійснює великі вчинки на благо людського суспільства.

Питання:

- Яких героїв ви знаєте?
- Чи є героїв сучасному житті?
- Чи героїв і героїчні вчинки визначає час?
- Хто такі герої України? Назвіть декілька імен. Чи всі варті такої відзнаки? Чи знаєте ви за що її дають?

Для допитливих:

Перший герой України — Борис Патон (український науковець у галузі зварювальних процесів, металургії і технології металів, доктор технічних наук; Президент НАН України, перший нагороджений званням Герой України; директор Інституту електрозварювання НАН України; президент Міжнародної асоціації академій наук ; член Ради з питань науки та науково-технічної політики при Президентові України (на сьогодні 101 рік!))

Наймолодший – Віктор Смирнов — шестиразовий чемпіон, срібний та бронзовий призер XII Параолімпійських ігор в Афінах із плавання. Повний кавалер ордена «За мужність». Герой України.

До нашого часу збереглися тільки імена тих, хто був похований на Аскольдовій могилі:

- Сотник Андрій Омельченко
- Володимир Шульгін
- Лука Дмитренко
- Микола Лизогуб
- Олександр Попович

- Андріїв
- Божко-Божинський
- Ізидор Курик
- Олександр Шерстюк
- Головощук
- Чижів
- Кирик
- Андрій Соколовський
- Микола Корпан
- М.Ганькевич
- Євген Тарнавський
- Гнаткевич
- Піпський

Подвиг українських юнаків під Крутами, що своєю кров'ю окропили святу землю в боротьбі за волю України, навічно залишиться в історії як символ національної честі...

Вони - студенти, курсанти, школярі - виявилися у своєму патріотизмові вище за класові інтереси і, коли постала потреба, без вагань віддали молоде життя в ім'я волі свого народу.

□ *Людяність...*

Людяність — повага до людини та її гідності.

Питання:

- А що для тебе 29 січня?
- Ще один звичайний день?
- Непримітна дата в календарі?
- Чиєсь свято?
- Чи, можливо, щось більше?

Пам'ятай! Їх було триста,

І вони загинули заради майбутнього!

Вони загинули заради Батьківщини!

Батьківщини, у якій живеш ти!

Ти кажеш: «Що Україна зробила для тебе?»

Запитай: «Що я зробив для України?»

Зрозумій нарешті: ти - українець!

Живи і навчайся заради України!

Будуй її щасливе майбутнє!

Вшануймо пам'ять тих, хто поклав своє життя за нашу державу, у боротьбі за правду, справедливість, свободу, цілісність та єдність нашої держави.

Вшануємо пам'ять загиблих хвилиною мовчання.

Інформація цікавим та допитливим:

Хвилина мовчання — короткочасне мовчання всіх присутніх де-небудь як вираження скорботи, глибокої поваги до загиблих, померлих, яке, зазвичай, триває менше хвилини.

Шанувати таким чином в День перемир'я пам'ять загиблих у Першу світову війну 8 травня 1919 року запропонував австралійський журналіст Едвард Джордж Гоні. Він виклав ідею п'ятихвилинного поминального мовчання в листі в газету «The Times». Однак 5 хвилин визнали дуже

довгим періодом, у той час як одна хвилина здалася занадто короткою.
Тому було прийнято дві хвилини мовчання.

Прийшла в нашу хату тривожна година.

Хай кожен збагне собі в безлічі справ:

Все треба зробити, щоб жила Україна,

Щоб ворог підступний її не здолав.

В цей день хай єднає нас думка єдина,

Ми зло в нашім домі долали не раз.

Все треба зробити, щоб жила Україна.

Прийміть цей наш заклик, як Божий наказ!

Ми не особливо звертали увагу на слова «Слава Україні - Героям Слава!», а тепер вони набули нового святого змісту. Нині ми проявляємо бажання віддати особливу шану тим, хто у напружений, найкритичніший і найважливіший момент життя нашої країни не відступив і пожертвував собою заради своєї Батьківщини.

В масштабах всесвітньої історії ця битва зовсім невеличка. Вона не є зразком військового мистецтва. Просто це - символ нескореного духу нашої нації.

Слава Україні! Героям слава!